

Ekspozycja stała zajęcia dla uczniów szkół ponadpodstawowych

„Astronomia”

Na wszystkich stanowiskach dydaktycznych są realizowane ogólne cele kształcenia w dziedzinie **FIZYKI**:

I. Wykorzystanie pojęć i wielkości fizycznych do opisu zjawisk
II. Rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem praw i zależności fizycznych.
III. Planowanie i przeprowadzanie obserwacji lub doświadczeń ...
IV. Posługiwanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych ...

Podstawy programowe:

Warunki i sposób realizacji:

Podstawę programową fizyki dla szkół ponadpodstawowych w zakresie podstawowym otwierają cele ogólne określające główne zadania kształcenia na tym etapie edukacyjnym. Uwzględniając kumulatywność wiedzy i umiejętności zdobytych w szkole podstawowej oraz ze względu na spiralny charakter kształcenia, do podstawy programowej wprowadzone zostały nowe treści powiększające zasób wiedzy i kompetencji przedmiotowych. Stanowią one niezbędne uzupełnienie wykształcenia ogólnego w zakresie fizyki. ...

... Ważnym elementem jest kształtowanie umiejętności budowania prawidłowych związków przyczynowo-skutkowych. Podczas zajęć fizyki wskazane jest, aby analiza jakościowa była priorytetowa w stosunku do analizy ilościowej. ...

... Należy rozbudzać w uczniach ciekawość świata i umiejętność poszukiwania wiedzy, jednocześnie rozwijając krytyczne podejście do informacji i opinii. W procesie tym kluczową rolę odgrywa nauczyciel i szkoła m.in. poprzez zróżnicowanie form pracy z uczniami ...

Stanowisko	Podstawy programowe	
1. „Model atomu wodoru”	Treści nauczania – wymagania szczegółowe	7) wyodrębnia z tekstów, tabel, diagramów lub wykresów, rysunków schematycznych lub blokowych informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu ...
		10) przeprowadza wybrane obserwacje, pomiary i doświadczenia, korzystając z ich opisów ...
		15) wyodrębnia zjawisko z kontekstu, nazywa je oraz wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla jego przebiegu
		17) przedstawia wybrane informacje z historii odkryć kluczowych dla rozwoju fizyki
X. Fizyka atomowa		3) opisuje jakościowo pochodzenie widm emisyjnych i absorpcyjnych ...
		4) interpretuje linie widmowe jako skutek przejść między poziomami energetycznymi w atomach z emisją lub absorpcją kwantu światła; rozróżnia stan podstawowy i stany wzbudzone atomu
XI. Fizyka jądrowa		1) posługuje się pojęciami pierwiastek, jądro atomowe, izotop, proton, neutron, elektron do opisu składu materii;
	I. Wymagania przekrojowe	7) wyodrębnia z tekstów, tabel, diagramów lub wykresów, rysunków schematycznych lub blokowych informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu;

2. „Zobacz niewidoczne” – podczerwień		10) przeprowadza wybrane obserwacje
		11) opisuje przebieg doświadczenia lub pokazu; wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania oraz wskazuje rolę użytych przyrządów
	X. Fale i optyka	4) opisuje widmo światła białego jako mieszaniny fal elektromagnetycznych o różnych częstotliwościach;
	XI. Fizyka atomowa	1) analizuje na wybranych przykładach promieniowanie termiczne ciał i jego zależność od temperatury
3. „Instrumenty astronomiczne”	I. Wymagania przekrojowe	2) posługuje się materiałami pomocniczymi ...
		10) przeprowadza wybrane obserwacje ...
		11) opisuje przebieg doświadczenia lub pokazu ...
		17) przedstawia wybrane informacje z historii odkryć kluczowych dla rozwoju fizyki
	X. Fale i optyka	6) stosuje prawo odbicia i prawo załamania fal na granicy dwóch ośrodków
		9) analizuje zdolność rozdzielczą przyrządów optycznych
18) rysuje konstrukcyjnie obrazy wytworzone przez soczewki		
4. „Zbierz światło”	I. Wymagania przekrojowe	10) przeprowadza wybrane obserwacje, pomiary i doświadczenia, korzystając z ich opisów
5. „Promieniowanie kosmiczne”	I. Wymagania przekrojowe	3) prowadzi obliczenia szacunkowe i poddaje analizie otrzymany wynik
		10) przeprowadza wybrane obserwacje, pomiary i doświadczenia
		11) opisuje przebieg doświadczenia lub pokazu
		12) przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania obserwacji, pomiarów i doświadczeń
	XI. Fizyka atomowa	6) posługuje się pojęciem pędu fotonu
	XII. Elementy fizyki relatywistycznej i fizyka jądrowa	2) posługuje się związkami między energią całkowitą, masą cząstki i jej prędkością
		5) posługuje się pojęciami pierwiastek, jądro atomowe, izotop, proton, neutron, elektron
		9) wymienia właściwości promieniowania jądrowego
13) wskazuje wpływ promieniowania jonizującego na materię oraz na organizmy żywe		
6. „Barwy światła” – spektroskopia	I. Wymagania przekrojowe	2) posługuje się materiałami pomocniczymi
		10) przeprowadza wybrane obserwacje, pomiary i doświadczenia
		12) przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania obserwacji, pomiarów i doświadczeń
	VIII. Prąd elektryczny.	1) opisuje przewodnictwo w metalach, elektrolitach i gazach; wyjaśnia procesy jonizacji w gazach ...
	X. Fale i optyka	4) opisuje widmo światła białego jako mieszaniny fal elektromagnetycznych o różnych częstotliwościach
	XI. Fizyka atomowa	4) rozróżnia widma emisyjne i absorpcyjne gazów; interpretuje linie widmowe jako skutek przejść między poziomami energetycznymi w

		atomach z emisją lub absorpcją kwantu światła; rozróżnia stan podstawowy i stany wzbudzone atomu
		5) analizuje seryjny układ linii widmowych na przykładzie widm atomowych wodoru
		10) doświadczalnie: obserwuje widma atomowe za pomocą siatki dyfrakcyjnej
7. „Projektor planetarium” – stara aparatura planetarium	I. Wymagania przekrojowe	17) przedstawia wybrane informacje z historii odkryć kluczowych dla rozwoju fizyki
	II. Mechanika	21) posługuje się pojęciem sprawności urządzeń mechanicznych
8. „Grawitacja” – leje grawitacyjne	I. Wymagania przekrojowe	10) przeprowadza wybrane obserwacje
		11) opisuje przebieg doświadczenia lub pokazu
		12) przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania obserwacji, pomiarów i doświadczeń
	II. Mechanika	1) opisuje ruch względem różnych układów odniesienia
		2) rozróżnia pojęcia położenie, tor i droga
		8) opisuje ruch jednostajny po okręgu
		11) opisuje ruch niejednostajny po okręgu
		17) opisuje opory ruchu
	III. Mechanika bryły sztywnej	4) stosuje zasady dynamiki dla ruchu obrotowego
	IV. Grawitacja i elementy astronomii	1) posługuje się prawem powszechnego ciężenia do opisu oddziaływania grawitacyjnego
		3) analizuje jakościowo wpływ siły grawitacji Słońca na niejednostajny ruch planet po orbitach eliptycznych i siły grawitacji planet na ruch ich księżyców
		4) wskazuje siłę grawitacji jako siłę dośrodkową w ruchu po orbicie kołowej, oblicza wartość prędkości na orbicie kołowej o dowolnym promieniu; omawia ruch satelitów wokół Ziemi
5) interpretuje III prawo Keplera jako konsekwencję prawa powszechnego ciężenia		
9. „Życie gwiazd” – diagram Hertzsprunga–Russella (H-R)	I. Wymagania przekrojowe	2) posługuje się materiałami pomocniczymi
		7) wyodrębnia z tekstów, tabel, diagramów ...
		11) opisuje przebieg doświadczenia lub pokazu ...
		17) przedstawia wybrane informacje z historii odkryć kluczowych dla rozwoju fizyki
	XII. Elementy fizyki relatywistycznej i fizyka jądrowa	17) opisuje reakcję termojądrową przemiany wodoru w hel zachodzącą w gwiazdach
		18) opisuje elementy ewolucji gwiazd; omawia supernowe i czarne dziury
10. „Zatrzymaj Słońce” – celostat	I. Wymagania przekrojowe	2) posługuje się materiałami pomocniczymi
		10) przeprowadza wybrane obserwacje, pomiary i doświadczenia
		11) opisuje przebieg doświadczenia lub pokazu

	II. Mechanika	8) opisuje ruch jednostajny po okręgu
		18) rozróżnia układy inercjalne i nieinercjalne
	X. Fale i optyka	6) stosuje prawo odbicia ...
		18) rysuje konstrukcyjnie obrazy wytworzone przez soczewki ...
11. „Kosmiczny spacer” – jaskinia 3D	I. Wymagania przekrojowe	2) posługuje się materiałami pomocniczymi
		10) przeprowadza wybrane obserwacje, pomiary i doświadczenia
		11) opisuje przebieg doświadczenia lub pokazu ...
	IV. Grawitacja i elementy astronomii	9) opisuje budowę Układu Słonecznego i jego miejsce w Galaktyce

Na wielu stanowiskach dydaktycznych są realizowane ogólne i szczegółowe cele kształcenia w dziedzinie **GEOGRAFII**.

W całej ekspozycji realizowany jest **ogólny cel kształcenia geograficznego**:

III. Kształtowanie postaw.

1. Rozwijanie zainteresowań geograficznych, budzenie ciekawości świata.
4. Podejmowanie refleksji nad pięknem i harmonią świata przyrody ...

Również realizowane **Treści i wymagania szczegółowe**:

I. Źródła informacji geograficznej, technologie geoinformacyjne oraz metody prezentacji danych przestrzennych: obserwacje ...

- 1) przedstawia możliwości wykorzystywania różnych źródeł informacji geograficznej ...
- 4) podaje przykłady informacji pozyskiwanych na podstawie obserwacji i pomiarów ...

II. Ziemia we Wszechświecie: ....

- 4) charakteryzuje budowę Wszechświata oraz stan jego poznania;
- 5) kształtuje wyobrażenie o ogromie i złożoności Wszechświata, obserwując ciała niebieskie na zdjęciach i mapach kosmosu, prowadzi obserwacje gwiazdozbiorów nieba północnego, dostrzega piękno i harmonię Wszechświata oraz Ziemi widzianej z kosmosu.